

Az iconoskop rendszerben a főszerep a katód-csőé, amit gyakran elektron-ágyunak is neveznek, mert a leadó állomás vetítő lemezének egész felületét elektronokkal bombázza, minek következtében a lemezen másodpercenként 2 és fél km. sebességgel vibráló foltok képződnek. Ugyanakkor az a villamos telítettség, amit a caesium szemecskék a tárgyról jövő fénysugarak hatására az elektronágyu minden egyes, a lemezre induló bombázásából kaptak, felszabadul. Ez a folyamat tehát automatikus.

Valamely jelenetet vagy képet azonban nem lehet a maga teljes egészében távolba vetíteni. Ezért a jó átvitel céljából a képet fel kell bontani ezer és ezer részecskére s ezeket vízszintes szalaggá képezni. A kép reszketése másodpercenkénti harmincszoros átvittel kerülhető el.

A képet gyakorlatilag kb. 150.000 részre osztják. Ez a képtömeg másodpercenként közel 5 millió lökést ad s ugyanakkor a bombázott helyen mindegyik pontosan kifejezi a fény és árny mértékét. A 150.000 rész azután egységes képként jelenik meg, miközben másodpercenként 30-szor ismétlődik a felvevőkészülék lemezén, miáltal a képek oly sebesen következnek egymásra, hogy a szem azokat nem képes egymástól megkülönböztetni s így a folytonosság benyomását keltik. Ennyiben hasonlít a mozgófényképhez.

Közben a villamos lökések árama az iconoskop lemezről az erősítőre kerül, ami az átvitelt ellenőrzi. A kép ebben a pillanatban ugyszólván a levegőben lóg. Természetesen a felvevőkészülék tökéletesen szinkronizált a leadóval, ahol egy katódcső az elektronokat egy, a cső végén elhelyezett fluoreszkáló lemezre vetíti ki. A lemezt érő elektronok azután energiájukat fénnyé változtatják át.

A távolbavitt képet kísérő hang ugyancsak ultra-rövid hullámokon halad. Ezek a hullámok sem követik a föld felszínének hajlását, hanem nyilegyenesen haladnak az űrben, miért is a leadó állomást kb. 300 m. magasságban kell elhelyezni ahhoz, hogy 50 km. körzetet átfogjon. Egy televíziós hálózat létesítését csak relais állomások felállítása teheti lehetővé. (Sch. F.)

GAZDASÁG ÉS POLITIKA

„TUL VAGYUNK A MÉLYFONTON...”

Szóval: papiroson újra leküzdöttük a gazdasági világválságot. Miután először éveken át bizonyították, hogy vége a gazdasági válságnak, azután pedig a válság elmélyülésének láttára elhallgattak ezzel, most újra megszólaltak. Polgári közgazdák indítatva érzik magukat arra, hogy egyes, összefüggéseikből kiszakított jelenségek alapján kijelentsék: megkezdődött a gyógyulás folyamata. Az ilyen természetű illúziók összefoglalását nyújtja pl. *Felek Gyéza* két cikke a Magyar Hírlap augusztus 29.-i és szeptember 6.-i számában. A mai bonyolult világgazdasági helyzetről tiszta képet nyerünk, ha a helyzet elemzését e cikkek kapcsán hajtjuk végre. Azt írja többek között F. G.: A csoda megtörtént. Az éveken át tartó válságot erőteljes gyógyulási folyamat váltotta fel. Általános nagy fellendülés van Angliában és ennek csak aránylag kis része ered a fegyverkezési ipar teljes foglalkoztatásából. A munkahelyek száma 7 százalékkal nagyobb, mint volt a konjunktúra

csúcspontján. Így a racionalisasi hullám ellenére nyugvóponthoz jutott, új egyensúlyát találta meg a termelési Az átlagos termelési index a régi csúcspontokhoz mérve az USA iparában 8%, Németországban 21%, Angliában pedig közel 30% emelkedést mutat. Az autó- és acélipar az említett 3 államban az előbbi konjunktura termelésének kétszeresére-háromszorosára szökött. A pesszimisták sem tagadhatják, hogy itt a gyógyulás napja. Hosszu ideig úgy látszott, hogy mindennek vége és a XIX. század alatt felépült merész gazdasági konstrukciónak a teljes összeomlás lesz a sorsa. Most aztán újból érvényesülni kezdenek az organikus élet törvényei a világgazdaságban, s azok a spontán folyamatok, amelyek erősebbek és józanabbak minden elméleti szabálynál. Az orvosok és a receptek (Wirtschaftsplanok) megbuktak és a szervezet természetes rekreációs képessége legyőzte a sok betegséget.

Nézzük most ezzel a látással szemben a való helyzetet.

*

Azok, akik a tőkés termelési rend lezárulását hirdetik évek óta, többek között arra mutatnak rá, hogy a termelés hullámvonalainak csúcsai egymáshoz képest fokozatos hanyatlást mutatnak, holott az emelkedő tőkés rend idejében a válságoktól megszakított termelési görbe hullámhegyei mindig magasabbra szöktek. F. G. viszont számokat idéz, amelyek — szerinte — azt bizonyítják, hogy a mostani konjunktura csúcsa jóval magasabban áll, mint az előzőé, az 1929-esé. Így tehát F. G. látszólag megcáfolja az előbbi döntő érvet és látszólag a végleges gazdasági meggyógyulás mellett hoz perdöntő bizonyítékot. De csak látszólag. Mert először is: a termelési index emelkedése lehet mértéke a profit növekedésének (bár lehet helytelen tőkeberuházásból eredő tevékenység mutatója is), azonban nem jelenti egyben a nyomor csökkenését. Ez a szempont önmagában véve csupán a profit szempontja. Másodszor pedig: teljesen mechanisztikus és helytelen dolog számokkal operálni, amelyeket összefüggéseikből kiragadnak. Az előző konjunkturák számai, adatai a nemzetközi termelésre és a nemzetközi kereskedelemre vonatkoztak, míg a mai számok autárkiás termelésre. Ma nincs nemzetközi termelés, hanem termelő szigetek vannak, — vámserompók, devizakorlátozások és kontingentálási zárok mögött. Már pedig csak azonos körülmények között létrejött adatokat, számokat szabad egymással összehasonlítani. Ahelyett tehát, hogy a keletkezésük-nél fogva elvileg összemérhetetlen számokkal operálnánk, vizsgáljuk meg az önellátásos termelés feltételeit. Rámutattunk már arra e helyen, hogy az utóbbi évek során a régebbi ipari országok agrárizálódásra tértek át (Anglia, Németország), míg az agrár országok ipari termelésre rendezkedtek be, hogy terményeiket otthon dolgozhassák fel, s háború esetén függetlenek legyenek a külföldtől. Szemünk előtt játszódik le ez a nagyarányú folyamat, a Délamerikai államoktól a Balkánállamokig, az indiai textilgyárak felállításától kezdve a dán ipartelemek létesítéséig. Átmenetileg tehát csakugyan igaz, hogy az iparosítás az index emelkedését vonja maga után. De csak átmenetileg. Mert a tőke ráveti magát az új iparokra, a beálló verseny következtében csak a jobban, berendezett, tehát költségesebb befektetést kívánó üzemek maradnak életben, elhull a kisüzem, elvérzik a kistőke, helyet ad a nagytőkének, amely racionalizált termelés mellett mindig kisebbedő létszámú munkást foglalkoztat, ezzel új munkanélküliséget idézve fel, amely hólabdaszerűen terjed. "Világvonatkozásban vizsgálva az országokénti önellátást: az autárkia annyit jelent, hogy minden ország saját maga akarja kicsinyben utánozni az eddigi világmentelést, igyekszik kivitelét növelni, ugyanakkor

pedig mindegyik igyekszik behozatalát a nullához minél közelebb hozni, a többiek számára a holdat jelölve ki exportpiacként. Avval azonban, hogy minden ország a világtermelést igyekszik *en miniature* megvalósítani, ismétlődik országonként a világtermelésnek az az alapvető ellentmondása, amely elől az autárkiába menekültek: a technika mai fejlettsége mellett a termelt áruk mennyisége sokkal nagyobb, mint amennyit a bérükből, fizetésükből élő dolgozók meg tudnának vásárolni. Minél jobban halad tehát előre az autárkiás rendszer, annál ragyogóbb indexszámokat tud majd a statisztika az országonkénti termelésről produkálni és annál közelebb jutunk a világválságnak országonkénti és kimélyült megismétlődéséhez. (Mindezek az elgondolások feltételezik természetesen, hogy nem lépnek fel válságsiettető háborús bonyodalmak.)

Mechanisztikus felfogásra vall F. G.-nél az is, hogy ámbár racionalizálási hullámban élünk, mégis szaporodtak a munkahelyek. Ez a, szaporulat kizárólag autárkiás jellegű, tehát összeomlásra ítelt. Ha 1929-ben az akkori termelő apparátus túlméretezettnek bizonyult, hogyan lehessen tartós jellegű a mai csökkent munkabérek mellett egy az előbbinél nagyobb termelő apparátus? Ideiglenesen persze a téves tőkekihelyezések, beruházások nagyszámú munkást foglalkoztatnak... Később azonban, amint azt F. G. mondja, érvényesülni kezdenek az organikus élet törvényei a világgazdaságban. De a tőkés rend törvényszerűségeinek érvényesülési módja ez: a termelő erők növekedése szétfeszíti a társadalmi kereteket. Ennek a marxi mondásnak aktuálissá vált igazsága megdönti a gyógyulás megkezdéséről szóló hiedelmeket.

Hogy a tőkés rend reorganizálási kísérlete önellátási alapon lehetetlen, azt egyébként polgári közgazdák is belátják. Elég, ha pl. arra az éles kritikára utalunk, amellyel a tavalyi választások alkalmával az angol polgári ellenzék az u. n. angol „prosperity-t” illette. Sőt, angol konzervatív körök is ezen a véleményen vannak, mert ismerik a világgazdaság belső összefüggéseit. Így pl. a Times az 1935. évről kiadott gazdasági szemléjében (Annual financial and commercial review, 1936 február 11) leszögezi vezércikkében, hogy az angol fellendülés belső termelésű és az új iparágaknak köszönhető (autó, film, építkezés, repülés, villamosipar), míg viszont a nemzetközi kereskedelem a réginek csak árnyéka. Teljes gyógyulás azonban csak akkor jöhet létre, írja Hartley Withers, az ismert angol közgazda, ha a nemzetközi kereskedelem ismét teljes üzemmél működik, hogy az angol termelés alapvetően, fontos ágait újra üzembe állítsa.

Példának a gyógyulásra a mai Németország, állítólagos fellendülését hozza a (különben a parancsuralom ellen küzdő demokrata) F. G. Rámutatunk arra ezen a helyen, hogy a német konjunktúra tisztára fegyverkezési tevékenység, ennél fogva tőkepusztítás; a meglevő tőkének a terméketlen célokra való felhasználása. (*Korunk*, január.) Azonban: míg a termelési javak indexe Németországban megkétszereződött, addig változatlan marad a fogyasztási javak indexe. Vagyis, amíg kétszer annyi a nehézipar termelése (gépek, fegyverek, autók, hadifelszerelési cikkek), addig a dolgozók fogyasztása a régi maradt. Eszerint a német dolgozók változatlanul ugyanannak a „jólétnek” örvendenek, mint a Hitler által „leküzdött” válság alatt. Valójában a tömegnyomor még nőtt is, mert a kifizetett bérösszeg csak háromnegyedrésze a Hitler-előtti idők bérösszegének. Viszont a munkateljesítmény növekedése 40%. Az értéktobblet rátájának ez a növekedése megnyilvánul a német részvénytársaságok mérlegében is: míg Hitler előtt a 2000 legnagyobb német r. t. összeségében még milliárdos veszteségeket mutatott ki, addig

ma ugyanezek a részvénytársaságok már milliárdos hasznot tüntetnek fel mérlegeikben. Kétségtelenül javulás, a profitlehetőségek dicséretes javulása... Azonban a gazdagság és a szegénység közötti távolság megnagyobbodott, a mammothvagyonok megnövekedésével lépést tart a Verelendung. A helyzet megváltozására nincs kilátás, továbbra is hadianyagra kellene a devizák és nem húsrá, vajra, zsirra, amikben a hiány állandó. A nürnbergi pártgyűlés leszögezte, hogy esztelenység volna béremelésre vagy rövidebb munkaidőre gondolni a mai nehéz időkben. Hitler nyíltan kijelentette, hogy a német gazdasági helyzet súlyos gondokkal küzd. (Vagyis: a nemzeti vagyon improduktív pusztítása mindig közelebb visz a náci-gazdálkodás csődjéhez.)

Természetesen a polgári közgazdák is látják, hogy a fegyvergyártás improduktív tőkepocsékolás, tehát hangsúlyozzák, hogy a gazdasági felélénkülésnek csak aránylag kis része esik hadianyaggyártásra. Lásuk ezzel szemben a Népszövetség 1935 decemberi jelentését a földkereskéség fegyverkivitelére vonatkozólag, összehasonlítva a földkereskéség összárukivitelével.

Év	Hadiszerkivitel		Összkivitel	
	aranydollár-milliókban	index	aranydollár-milliókban	index
1929	64,9	100	33021	100
1934	41,5	63,9	11364	34,5

Hozzá kell tennünk, hogy a hadiszerek árai 1929-hez képest 86%-ra süllyedtek, tehát 1929-es értékben számítva a hadiszerkivitel indexe 77%. Már ez az 1934-re vonatkozó kimutatás is igazolja, hogy amíg a világkereskedelem katasztrófálisan visszaesett, addig a fegyverkivitel csökkenése távolról sem ilyen nagy méretű. Az azóta eltelt 2 évre vonatkozólag még nem jelent meg kimutatás. De közismert, hogy a világkereskedelem közben alig javult, míg a fegyvergyártás és kivitel óriási mértékben növekedett. Azonkívül számba kell még vennünk az indirekt hadiszereket is. Fegyvereken kívül a hadirendelések foglalkoztatják a textilipart éppen úgy, mint a bőripart, az utépitést ép' úgy, mint az autógyárakat, stb. Ezt kell szem előtt tartanunk, ha az autó- és acélipar fellendüléséről olvasunk.

Igy hát nemcsak elvi megfontolásokkal tudjuk igazolni azt az álláspontunkat, hogy semmiféle gyógyulási folyamatról nincsen szó, hanem konkrét adatokkal is. A 3 „virágzó” államnak — Németország, USA, Anglia — valóságos helyzetével több ízben foglalkoztunk e lapban. Tegyük még hozzá az USA fellendülésének jellemzésére, hogy ott 15.700.000 munkanélküli van, hogy a New-Deal kimult. Átmenetileg azért van „csak” ennyi munkanélküli, mert a hatalmas közmunkák még folyamatban vannak. De a következő egyszerű elgondolás mutatja, hogy elvileg lehetetlen a munkanélküliséget közmunkákkal leküzdeni. Amennyiben az állam direkt használati értékeket állítana elő (ruha, cipő, stb.), úgy a megfelelő magániparágakban támasztana ezzel munkanélküliséget. Viszont az u. n. közmunkák — vízerőművek, erdősités, utépités — végrehajtásuk után, évek vagy évtizedek múlva, bizonyulnak majd hasznosaknak, mert megkönnyítik a termelést és növelik a termelt javak összegét. (Másszóval: növelik a válságot.) Egyelőre azonban, amíg ezek a közmunkák folyamatban vannak, a munkátlanok foglalkoztatását célozzák, de az adók emelése nélkül, az USA kiegyensúlyozatlan költségvetésével. Már idáig 40 milliárd dollár az államháztartás deficitje és az egyre növekvő deficit miatt egyre közelebb jut az USA az inflációhoz, aminek bekövetkeztével az egész u. n. prosperity összedül.

Ismételten irtunk arról, mennyire aláaknázott az angol látszatjólét. Hosszú ideig eltakarta ezt a helyzetet az egészségtelen építkezési spekuláció. Mikor az utóbbi hónapokban ez a spekuláció lanyhult, alább is hagyott a fellendülés. Ekkor váratlanul segítségére jött a hanyatló látszatkonjunkturának a fegyverkezési láz. Medicina peior morbo... Egyébként pedig: exportelőnyökre Anglia már nem számíthat a fontsterling aránylagos stabilizálódása miatt. A fegyverkezési befektetések lefoglalják a hitelpiacot, kevesebb tőke áll rendelkezésre magáncélokra. Arról pedig szó sincsen, hogy a 2 millió munkanélkülit a konjunktúra „felszívna”, amint ezt egyesek remélték. Anglia két kulcsipara — a szénbányászat és a textilipar — gyógyíthatatlanul versenyképtelen a külföldön, holott ezek exportra rendezkedtek be. Szinte jelképes a mai kora a textilipar helyzete. Áll a harc Lancashire és Osaka — a japán Manchester — között. A japán munkabér az angolnak 1/10-1/12-ed része, a japán szövőszékek üzemeltetési költsége az angolokénak csak 1/6 része. British India pedig arra az egyszerű tényre jött rá, hogy szükségtelen gyapotját Angliába vinni feldolgozásra, onnan a kész árut drágán vásárolni — és ma Indiában 75% -kal több textilárut gyártanak, mint 6 évvel ezelőtt. Egyidejűleg szinte az egész világon hazai textiliparokat létesítenek. Egyrészt 1 milliárd ember jár a földön egészen vagy majdnem meztelenül, másrészt megsemmisítik az amerikai gyapottermés jórészét. Ugyanakkor pedig Indiában óriási völgyzárógátak építésével (köz munkák!) azon dolgoznak, hogy további 5 millió ha. területen termeljenek gyapotot. Holott a megbénult Lancashire a már meglévő gyapotot sem tudja feldolgozni, mert nincsen piaca. Egyidejűleg Brazília is ráveti magát a gyapottermelésre, Németországban pedig gyapotpótló szintetikus anyagokat állítanak elő... Mindez a zűrzavar egyben tevékenység, tehát lokális vonatkozású indexszámok növekedésével jár.

A válság mai állapotában az a sajátságos, hogy a válság kimélyülésének tünetei — felületes szemlélők előtt — eltakarják a válság kimélyülését a gyökerekben. A rózsás arc ebben az esetben sulyos betegség jele.

Ádám Elek

VILÁGSZEMLE

A világ tekintete továbbra is a lángban álló Spanyolországra szegeződik. A francia forradalom, az amerikai polgárháború és részben a cári seregből alakult vöröshadsereg harcai a fehérek elten is bizonyították, hogy időre van szükség, míg a miliciából hadsereg válik, de azután a „leveé en masse”, a felfegyverzett nép fölénybe kerül a hivatásos katonasággal szemben. Spanyolországban sem a jövő technikai háborúja folyik, hanem jórészt partizánjellegű régimódi, Madrid győzelméhez tehát a lehetőség adva van. Az új Largo Caballero kormány nehéz helyzetét nem csekély tekintetben a baloldali világszolidaritás gyenge voltára lehet visszavezetni, amivel szemben a nemzetközi szervezett-regresszió sokkal jobban megértette az Ibériai félsziget eseményeinek fontosságát és szinte nyíltan támogatja (még a konzervatív angol sajtó szerint is) Francoékat. Irun és San-Sebastian új kikötőket jelent a fegyvercsempészetnek. És míg a szervezett-regresszív Franco és a carlista Mola egyelőre minden vitájukat felfüggesztik, az anarchisták máris hozzálátnak Barcelonában és Malagában az 1873-74-es belviszályok felevenítéséhez.